

Рабочая программа составлена на основании образовательной программы

ДНИИП им.А.А.Тахо-Годи

«Рассмотрено»

На заседании МО
Магомеднабиева П.М.
«__» ____ 2023г.

«Согласовано»

Зам.директора по УВР
Бахмудова С.А.
«__» ____ 2023г.

«Утверждено»

Директор МБОУ
«Гимназия №17»
Бабатова А.Н.

«__» ____ 2023г.

Рабочая программа по кумыкскому языку

(ФГОС 3-го поколения)

34ч.

7 класс

МБОУ «Гимназия №17»

Учитель : Муталимова М.Б

Махачкала 2023.

7 клас (34 сагъат, жумада 1 сагъат)

№	Тема	Теманы ичделиги, тил обсдюрюв ва тертев ишлер	сагъ атлар	Оьтгерилме герек ишлени аянлаву
1.	Кьумукь тилни оьсюв гьалы	Кьумукь тил — кьумукь миллетни тили ва Россия Федерациясында пачалыкь тил.	1	Тилни, тил культурасыны адамны яшавунда кютеген кьулдукьлары. Кьумукь тилни оьзге тюрк тиллени ва дагьыстан тиллени арасындагьы ери. Белгили кьумукь язывчулар, шаирлер булан ёлугьувлар оьтгерив.
2	6-нчы класда гечилген материалны такрарлав	Лексика. Сёз яратыв ва тюзьязыв. Атлыкь. Сьпатлыкь. Санавлукь. Орунча. <i>Англатьыв диктант.</i>	2	Лексика булан байлавлу маълуматланы такрарлав. Сёзьяратыв ва тюзьязыв кьайдаларын эсге алыв. Гечилген тил гесимлени аслу белгилерин такрарлав.

3	Ишлик.	<p>Умуми маънасы (тақрарлав). Ишлик кўуршайган кьалиплер. Ишликни баш кьалиби. Барлыкь ва ёкьлукь ишликлер. Ёкьлукь <i>-ми, -ме</i> кьошумчаны башгьа кьошумчалардан айырыв. Ишликни бетлеге ва санавлагьа гёре тюрлениши.</p> <p>Бет кьошумчалар.</p> <p>Учюнчю бетде <i>-лар, -лер</i> кьошумчаны кьолланышы. Бет кьошумчаланы тюз язылышы. Гёчюм ва кьалым ишликлер. Ишликни даражалары. Ишликни багьышлары. Буйрукь багьыш. Тилев багьыш. Тилев багьышны простой кьалиплери. Тилев багьышны кьошма кьалиплери. Шарт багьыш. Шарт багьышны кьошма кьалиплери. Хабар багьыш. Гьалиги заман. Гетген заман. Гетген заманны простой кьалиплери. Гетген заманны кьошма кьалиплери. Заман кьалиплени бир-бирини орнунда кьолланышы. Заман кьалиплени тюз язылышы. Ишликни этилиши. Ишликни чечивюню гезиги. Ишликни белгисиз кьалиби, ону жумлада кю-</p>	9	<p>Ишликлени бетлеге санавлагьа гёре тюрлендирип бажармакь. Бет кьошумчаланы тюз язылышын ва тилде кьолланышын билмек. Гёчюм ва кьалым ишликлени, ишликлени даражаларын, оланы багьышларын танып белгилемек.</p> <p>Хабар багьышдагьы ишликлени заманлагьа гёре (гьалиги, гележек, мекенли гележек, мекенсиз гележек; гетген) алышдырып ва авуз тилде кьоллап бажармакь. Заманланы простой ва кьошма кьалиплерин, ишликни этилишин билмек.</p> <p>Ишликни белгисиз кьалибин танымакь. Баш кьалипдеги ишликлени (буйрукь кьалипини 2-нчи бетдеги текликдеги формасы) тюрлю-тюрлю кьалиплеге салып кьоллап билмек. Ишликлени заман кьалиплерин байлавлу текстде кьоллап, оланы гёчюм маъналарын англатып бола.</p> <p>Ишликни морфология якьдан чечмек.</p>
---	--------	--	---	---

		теген кьуллугъу. <i>Суратгъа гёре сочинение.</i> <i>Грамматика татиурубу</i> <i>дулангъы тергев диктант</i>	1	
4	Сыпатишлик.	Сыпатишликде ишликни ва сыпатлыкъны белгилери. Сыпатишликни заманлары. Сыпатишликлени атлыкъланы орнунда къолланышы. Сыпатишликни алышыныву. Атишликлер. Атишликлени биринчи тайпасы. Атишликлени экинчи тайпасы. Атишликлерде ишликни, атлыкъны белгилери. Атишликни жумладагъы къуллугъу. <i>Проект «Къумукъ тилде</i> <i>оъсюмлюклени атлары»</i> <i>Охулгъан хабарлагъа</i> <i>байлавлу сочинение</i> <i>Англатьв диктант</i>	3	Сыпатишликлени грамматика белгилерин гёрсетип, бир-биринден айырып биле. Сыпатишликде ишликни ва сыпатлыкъны белгилерин гёрсетип бажара. Сыпатишликни этилишин ва оланы заманлагъа гёре тюрленишин биле. Сыпатишликлени атлыкъланы орнунда къолланышы. Сыпатишликлени гелишлеге гёре тюрленивю ва тюр-лютюрлю къошумчаланы къабул этегенлиги. Сылати-шликлени тюз язылышы. Сыпатишликлени ва хабар багъындагъы бет ишликлени бир-биринден айырып биле.
5	Атишлик.	Атишликлени гъакъында англав. Биринчи тайпа атишликлер, оланы гелишлеге гёре тюрлениши. Атишликлени экинчи тайпасы. Экинчи тайпа атишликлени этеген къошумчалар. Атишликлерде ишликни ва атлыкъны белгилери. Атишликни жумлада къуллугъу. Атишликлени	3	Атишликлени этилеген кююн биле, оланы гелишлеге гёре тюрлендире. Оланы ишлик ва атлыкъ белгилерин айыра. Атишликни жумладан табып, олар жумланы къайсы уьорю экенни белгилеп бажара. Атишликлени морфология ва синтаксис белгилерин биле. Текстде ёлугъагъан атишликлени язып, олар къайсы тайпасы экенни англатып бола. Баш сёзю ат ишлик болагъан сёз тагъымлар гелтирип бола.

		гелишлеге гёре тюрлендирип билмек.	
6	Гъалишлик.	Гъалишликни гъакьында англав. Гъалишликдени ишликlege де, гъал-	Гъалишликден умуми англаву бар. Гъалишликлер айрылмагъан гезиклер де бола. Гъалишликдени ишликlege де,
		лыкьлагъа да ошайгъан хасиятлары. Гъалишликдени этилиши ва тюз язылышы. Гъалишликли байламны гъакьында англав. Гъалишликли байламны жумлада тюз къолламагъа уыйретив. <i>Эркин темагъа сочинение. Грамматикса таштуруву дулагъы тергев диктант</i>	гъаллыкьлагъа да ошайгъан хасиятларын айырып бажара. Гъалишликдени этилишин ва олань тюз язылышын биле. Гъалишликли байламны гъакьында англаву бар. Гъалишликли байламны жумлада тюз къолламагъа биле. Текстден айрылгъан айры гъалишликдени ва гъалишлик байламланы табып бажара, тийишли еринде токътав белгилени къоллап бажара. Бир-бир гъалишликлер неге айрылмагъанны себебин англатып бола.

7	Кёмекчи ишликлер.	Кёмекчи ишликлени гъакында англав. Кёмекчи ишликлени биринчи ва экинчи тайпалары. Кёмекчи ишликлени этилиши ва тюрлениши. <i>Эди, экен</i> деген кёмекчи ишликлени тюз язылышы. Ишликни жумлада кьуллугъу. <i>Суратгъа гёре сочинение.</i> <i>Проект «Къумукъланы атлары»</i>	Кёмекчи ишликлени биринчи ва экинчи тайпаларын биле. Кёмекчи ишликлени этилишин ва оланы тюрленишин биле. <i>Эди, экен</i> деген кёмекчи ишликлени тюз язылышын англатып бажара. Ишликни жумлада кютеген кьуллугъун англай.
8	Гъаллыкъ.	Гъаллыкъны гъакында англав. Гъаллыкъны бёлюклери: заман ³ гъашлыкълар, ер гъаллыкълар, кюй гъаллыкълар, оьлчев гъаллыкълар, себеп гъаллыкълар, мурат гъаллыкълар. Гъаллыкъны этилиши. Гъаллыкъ этеген кьошумчалар. Кьошма гъаллыкълар. Гъаллыкъланы тюз язылышы ва жумлада кьуллугъу. Гъаллыкъланы бёлюклерин айырып билмек. Маънадаш ва кьаршыдаш гъал-	Гъаллыкъны белгилерин, оланы маъна якъдан бёлюклерин биле. Заман гъаллыкълар, ер гъаллыкълар, кюй гъаллыкълар, оьлчев гъаллыкълар, себеп гъаллыкълар, мурат гъаллыкълар маъна якъдан нени англатагъанны, оланы этилишин биле. Кьошма гъаллыкълар нечик этилегени англатып бола. Гъаллыкъланы тюз язылышын ва жумлада кютеген кьуллугъун биле. Текстден гъаллыкъланы табып, олар кьайсы бёлюкlege гирегенин англатып бола. Маънадаш ва кьаршыдаш гъаллыкъланы сёйлейгенде кьоллап бажара.
		лыкъланы сёйлейгенде кьоллап билмек. <i>Англатыв диктант.</i> <i>Плангъа гёре изложение.</i> <i>Тергев диктант.</i>	

9	<p>Кемекчи тил гесимлер. Тиркевючлер.</p>	<p>Кёмекчи тил гесим гысапда тиркевючлени гыакында англав.</p> <p>Тиркевючлени кьолланышы.</p> <p>Тиркевючлени де, башгъа тил гесимлени де кьуллугъун кютеген сёзлер. Тиркевючлени тюз язылышы.</p> <p>Кёмекчи атлар.</p> <p><i>Яшавда гёрген затларына байлавлу сочинение</i></p> <p><i>Айырыв диктант.</i></p>	<p>Кёмекчи тил гесим гысапда тиркевючлени белгилерин биле.</p> <p>Тиркевючлени авуз ва языв тилде тюз кьоллап бажара. Тиркевючлени де, башгъа тил гесимлени де кьуллугъун кютеген сёзлени бир-биринден айырып бола. Тиркевючлени тюз язылышы англатьп бажара.</p> <p>Тиркевючлени тюз кьоллап жумлалар тизе. Тиркевючню гелишлерде (<i>тавну башына, тавну башында, тавну башындан</i>) ва башгъа форма-ларда (<i>сени булан, сени булангъы</i>) кьорлланагъан кююн биле, ону морфология якъдан чечип бола. Кёмекчи атлар къайсы тил гесимлер болагъанны, оланы морфология белгилерин биле. Текстден кёмекчи атланы табып, оланы кёмекчи атлыкълар экенин гёрсетеген белгилерин англатьп бажара.</p>
10	<p>Байлавучлар.</p>	<p>Байлавучланы гыакында англав. Байлавучланы тюрлюлери: кьошма байлавучлар, тизеген байлавучлар, иертеген байлавучлар; кьошагъан байлавучлар, айырагъан байлавучлар, къаршылыкълы байлавучлар. <i>Булан, бир, да (де), не</i> деген сёзлени байлавучланы кьуллугъун кютегени.</p> <p><i>Айырыв диктант.</i></p> <p><i>Суратгъа гёре сочинение.</i></p>	<p>Байлавучланы оланы белгилерине гёре озге тил гесимлерден айырып бажара. Байлавучланы тюрлюлерин: кьошма байлавучлар, тизеген байлавучлар, иертеген байлавучлар; кьошагъан байлавучлар, айырагъан байлавучлар, къаршылыкълы байлавучланы бир-биринден айырып оланы белгилерине гёре авуз ва языв тиллерде кьоллап бажара. <i>Булан, бир, да (де), не</i> деген сёзлени байлавучланы кьуллугъун кютегенин биле. Текстден байлавучланы табып, оланы тюрлюлерин тапкъырлагъа айырып язма биле. Гъар тюрлю байлавучланы кьоллап жумлалар тизип бажара.</p>

11	Гесекчелер.	<p>Гесекчелени гъакьында англав. Башгъа тил гесимлени гесекчелени кьуллугъунда кьолланышы.</p> <p>Гесекчелени тюз язылышы.</p> <p><i>Анлатыв диктант.</i></p> <p><i>Проект «Къумукъ тилни уьстюнде шлейген алимлер»</i></p>	<p>Гесекчелер нечик маъналар англатагъанны биле. Башгъа тил гесимлени гесекчелени кьуллугъунда кьолланышы биле. Гесекчелени тюз язылышы, олар не маъна англатагъанны биле. Гесекчелени кьоллап, жумлалар тизип бажара.</p>
12	Модаль сёзлер	<p>Модаль сёзлени гъакьында англав. Модаль сёзлени жумлада кютеген кьуллугъу.</p>	<p>Жумлада кьолланагъан кююне къарап, модал сёзлер гесекчелеге ошайгъанны биле. Языв ва авуз тилде модал сёзлени тюз кьоллап бажара. Модаль сёзлени жумлада кютеген кьуллугъун биле. Жумлада кьолланагъан кююне къарап модал сёзлени бёлюклерин биле.</p>
13	Уьнлюклер.	<p>Уьнлюклени гъакьында англав. Уьнлюклени маъналары. Уьнлюклени янында айырым ва чакъырыв белги.</p> <p><i>Берилген темагъа сочинение.</i></p> <p><i>Грамматика тапшуруву дулангъы тергев диктант</i></p>	<p>Уьнлюклени гъакьында умуми англав ва оланы сёйлевдеги кьуллугъу. Гъис англатагъан уьнлюклени жумлада кьоллап бажара. Тюрлю-тюрлю авазланы гёрсетеген уьнлюклер ва къатнашыв арада кьолланагъан сёзлер. Уьнлюклени интонация якъдан айырыв. Уьнлюклени янында айырым ва чакъырыв белгини кьоллав.</p>
14	Йылы боюнда гечилген материалны такрарлав	<p>Оьзбашына кьолланагъан тил гесимлер: ишлик, сыпатишлик, атишлик, гъалишлик, гъаллыкъ.</p> <p>Кемекчи тил гесимлер: тиркевючлер, байлавучлар, гесекчелер.</p> <p>Уьнлюклер.</p>	<p>Оьзбашына кьолланагъан тил гесимлени оланы маъналарына ва оьзге белгилерине гёре айырып биле.</p> <p>Кёмекчи тил гесимлени оланы белгилерине гёре айырып бажара.</p> <p>Уьнлюклени маъналарын англай.</p>